

Asistovaná reprodukce a právo

2022

(ČEZP II, ZP I PrF MU + hosté)

Filip Křepelka





Opak interrupce a podobnosti


- Touha nebýt těhotná (nemít těhotnou ženu, partnerku, manželku)
- Versus touha být těhotná a stát se matkou (mít těhotnou ženu, partnerku, manželku – být otcem)
- Ženy přímo, muži zprostředkovaně.
- Odlišné postoje, jak moc má právo vycházet vstříc.
- Protiklady, ale zároveň podobnosti: ukončování počatého života, vytváření života svéráznými postupy s některými etickými pochybami.

Neplodnost v minulosti a dnes

- Bible: Abraham, Sára, Hagar, Ismael, Izák
- Všelike další kultury
- Starověk, středověk, novověk, moderní doba.
- Nástroje řešení: muži a ženy.
- Někteří mocní a bohatí muži: polygynie, konkubíny.
- Ženy?

Léčení neplodnosti dříve a dnes

- Omezené poznání příčin neplodnosti
 - Řada příčin.

 - Všelike techniky a metody léčitelství.
 - Tradiční a moderní metody.
 - Rehabilitace
 -
- 


Vyhýbání se plodnosti

- Kniha Kazatel: Všechno má určenou chvíli a veškeré dění pod nebem svůj čas: je čas rození i čas umírání, čas sázet i čas trhat.
- „Biologické hodiny“
- Partnerství / manželství.
- Odkládání kvůli kariéře, zájmům, sociálnímu zázemí.

Asistovaná reprodukce

- Odlišení od léčení a rehabilitace, jež má za cíl otěhotnět přirozeně – souloží ženy a muže.
- Soustředíme se na technologie, jež nahrazují oplodňující soulož.
- Vpravení spermatu do rodidel jako mezeitímní technologie.
- In vitro fertilizace – „početí ve skle“

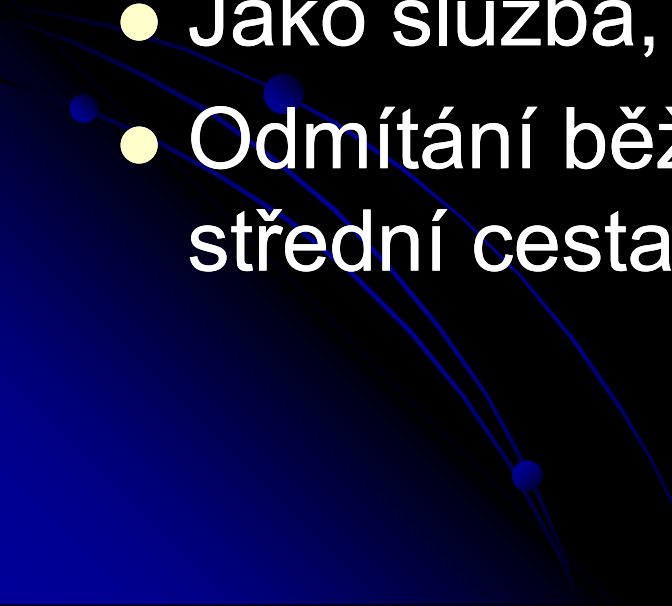
Historie IVF

- První případ: Louise Jay Brown, 1978 (wikipedie)
 - Následný rozvoj technologií za dosažením větší účinnosti
 - Nyní v jednotlivých vyspělých zemích 2-5% dětí, rostoucí tendence.
- 

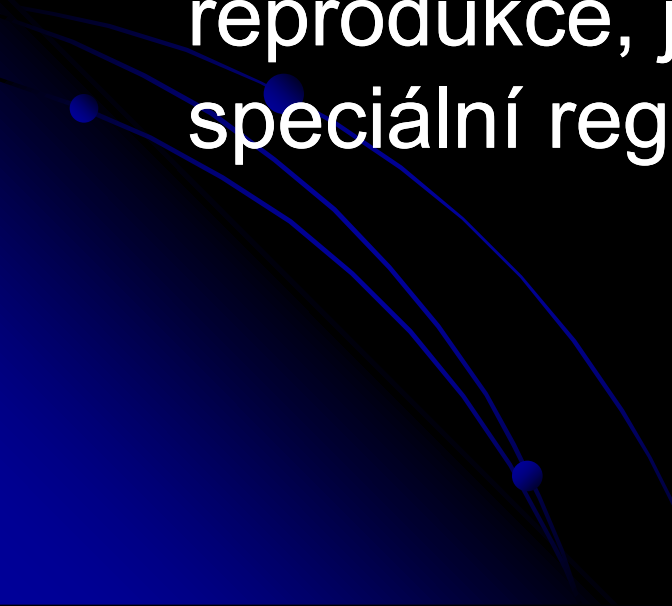
Jak se stavět k IVF?

- Různé, až protikladné názory
- Na IVF a jeho jednotlivé kombinace
- Nepřekvapivě: jednotlivá náboženství, jednotlivé ideologie: ŘK, judaismus, protestantismus, islám, hinduismus apod.
- Též jakési obecné společenské pohledy bez náboženského zakotvení.
- Politické pohledy: často rozpory napříč politickými stranami.

Natalismus a antinatalismus

- Též v chudých zemích se populační explozí.
 - V bohatých jako zmírňování nízké porodnosti.
 - Jako služba, na přání.
 - Odmítání běžného chodu věcí (zlatá střední cesta).
- 

Právní regulace

- Praeter legem, není-li zvláštní úprava.
 - Uplatnění obecných pravidel např. o tělesné integritě.
 - S ohledem na existenci asistované reprodukce, jmenovitě IVF, je na místě speciální regulace.
- 


Mezistátní rozdíly v regulaci

- Některé státy vylučují některé metody, situace, kombinace s etických, politických, náboženských důvodů.
- Jiné jsou liberální, připouštějí, respektive neregulují.
- S ohledem na intimní ráz asistované reprodukce (podobně jako interrupce) možnost cestování za touto specifickou zdravotní službou.

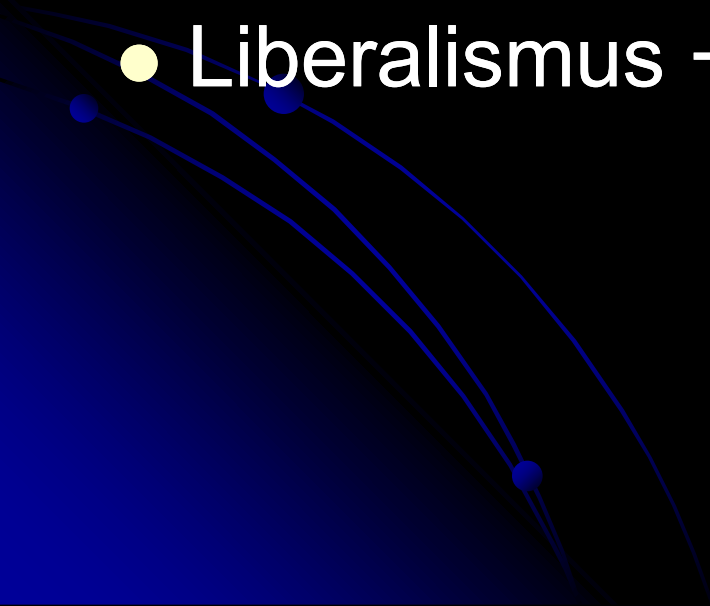
Řada dílčích aspektů

- Odběr ov a spermatu.
- Dárcovství (selekce, anonymita / prolomení anonymity)
- Věkové limity pro podstoupení
- Veřejné financování
- Žena, respektive neplodný pár.
- Změna poměrů ve vztahu žena / muž.
- Přípustné metody.
- Náhradní mateřství

Rozdíly v ceně

- Rozdíly ve veřejném hrazení, leckde jen soukromá úhrada.
 - High-tech technologie.
 - Ovšem zvládají též chudší země.
 - Potřebné je zdravotnictví, vzdělaný a zaučený personál.
- 


Reprodukční turismus

- Nebo též exil.
 - Mobilita za asistovanou reprodukci / IVF.
 - Česko jako atraktivní země.
 - Brno jako velmoc IVF.
 - Liberalismus + Rentabilita.
- 

Vývoj v Česku

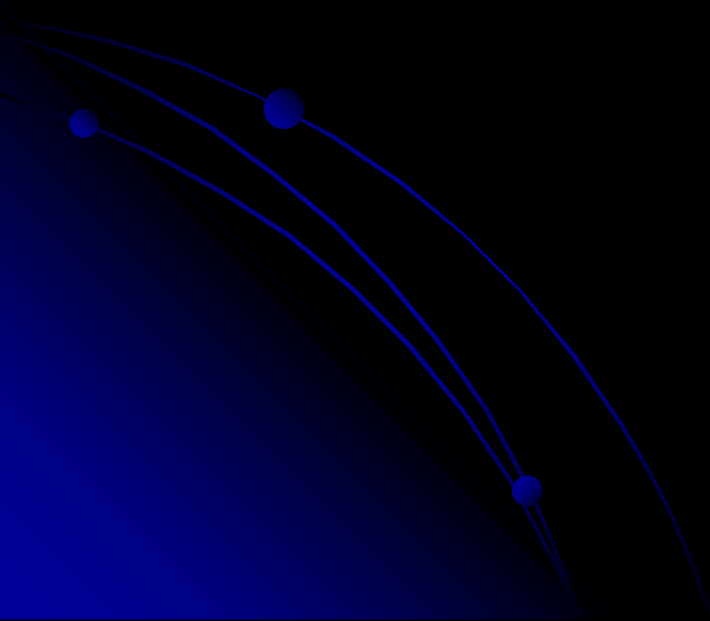
- Absence legislativního rámce od 80. let.
- Interní pokyny účinné v socialistickém zdravotnictví.
- Po roce 1990 liberalizace, jen dílčí respektování.
- Zákon 227/2006 Sb., o výzkumu na embryonálních kmenových buňkách, novelizující zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu: § 27d – 27 h.

Současný právní rámec

- Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách: §§ 3 – 11.
 - Jaký je přístup:
 - Pár a jeho souhlas.
 - Věkový limit: 49 let ženy.
- 

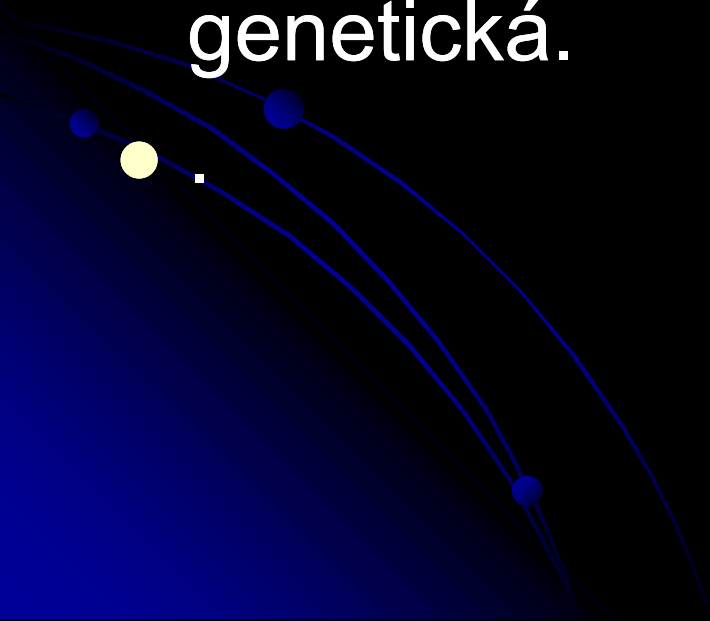
Veřejné financování

- Hrazení v rámci veřejného zdravotního pojištění.
- Věkové limity: 39 let.




Náhradní mateřství


- Komercializace již dárcovství (oocyty).
- Náhradní mateřství – zásadní osobní služba.
- Povaha mateřství – fyziologická, genetická.



Poměry v cizině

- Právní politika: jsem proti...
 - Průšvihy v cizině: nevzdání se dítěte, „nepovedené dítě“, které rodiče-objednatelé nechtějí.
 - Covid-19 pandemie Ukrajina (země legalizující náhradní mateřství).
- 

Regulace v Česku

- Problematické ustanovení NOZ – legalizace?
 - Právní dogmatika: povoluje to české právo? Viz §3 odst. 4 ZSZS.
 - Obcházení v Česku...
- 

Znejistění rodičovství

- Biologické rodičovství
- Genetický otec/matka
- Fyziologická matka
- Možné genetické manipulace?
- Sociální rodičovství
- Matka / otec, event. stejnopohlavní páry, jiná uspořádání, samoživitelé – proměnlivost v čase, děti / zletilí potomci.
- Právní rodičovství...